

مکتبہ اسلامیہ

۱۸ نجی سنہ

جزو، عدد : ۸۲

سنہ ۱۳۱۶

برناردن دوسن پيتر

(مابعد وختام عن جزء ۸۰)

عاقبت شاهد طالع چهره ابتسام اظهارينه باشلادی . (هه نين) استنده برحامي' قديمي بوزمان بحران ايچنده امدادين شتابان اولديغندن سن پيتر آنك نصيحت و اخطارينه امثالاً بولنديغني خانه دن چيقه رق بشقه بر محله بشنجي قانده مفرح بر اقامتگاه استيجار ايلدي . هوا و ضياعي كافي ، شكوفه زار باغچه لره اولان نظارتي مكمل ايلدي . يك غريبدر كه محب خاصي اولان روصو ، آزاده سرانه طبيعت داخلنده كشت و گذار ايلديكي زمان اختلالات دماغيه دن نصل سالم بولتيور ايديسه سن پيترده چترمينافام آسمانه ، اوراق زمردين ايله مزين اشجاره عطف انظار تماشا ايده ايده شفاياب اولمغه باشلادی . حال و معيشتنده اولدجه برايولك ، برانستظام حصوله گلدی . يشامق ايچون جسارت ، چالشق ايچون هوس و قوت قزاندي ، هره قدر مدت فقر امتداد ايستدسه ده معني آگا غلبه ايدبوردي . تاليفني خيلي ايلرولتدي . و ۱۷۸۴ده (تبعات طبيعت) عنوانلي كتابنك ايلك اوچ جلدني نشره موفق اولدی . فوق الغايه شايان حيرت اولان بوتاليف كزيني ، ولو مختصراً اولسون ، بؤراده وصف و تعريف قابل دگلدرد . حقيقت حالده روصونك « طبيعته عودت » دستو . رينك بر شرح نفيس و مكملی در . روصو — انسان حد ذاتده ايو اوله رق طوغان . محاسن اصليه فطرتي غائب ايتمامك ايچون فكر عارفانه ايله نفسني ملاحظه و نگاه ابتصار ايله طبيعتي تماشا ايلسي كافيدر . طبيعت ، مناسبات ، شتركيبي حائز غايت عظيم و شايان حيرت بر اثر بدیع مولادر . بوكارگاه صنع قدرتك ماوراسنده واحد ولا . شريك اولان خالق تعالی منجلی در . — قوليله اعلان عقیده توحيد ايلش ايلدي .

بر ناردن دوسن پیژده طبیعتك، و تعبیر آخر له كائناتك لاشريك بر خالق تعالینك
مصنوع ید قدرتی اولدیغنی شرح و تفصیل ایله بر واعظ عقائد پرست اولدیغنی بؤ.
کتابنده اظهار ایتمیشدر .

کتابك حاوی اولدیغنی بر چوق فصول و مباحثی بردها گوزدن کچوره رك
بغدا ی ترلاسنده ثبت ایدن کلنجك قییلندن اثر خیالپرستی اولان بعض مباحثی طی ایله
افکار اصایه سنی ابقا ایلدی. بر مدت صکره دردنجی جلدنده پول و ورژینی نشر
ایده رك نظریاتك سختی بر لوحه شاعرانه و ساحرانه ایله ارائه ایلدیگی زمان اومتکر.
صاحب فکر، عموم خلق نظرنده دفعه تعارف و اشتیاق ایتدی .

کندیسنه هر طرفدن وارد اولان تبریکنامه لرك حد و بیانی اولمیدیگی، بك
چو غنك ده یوسسته اجرتی و یرلماش اولمسنندن طولایی ایکی بیك فرائق جریمه
و یرمش اولدی .

علو جناب اصحابی صیفه لرنده کندوسنه دائره مخصوصه، و کبرای عصر صحاب
و حمایه عرض و تقدیمنده یکدیگره مسابقت ایلورلردی. فقر حاله، وجودجه اولان
اضطراباتنه وقوف پیدا ایدنلر، معلوم و مجهول شناسخوانلری، متأثر و متعس
نسوان، کندوسنه یاره و رچته لرله برابر معالجه کوندرمگه شتاب ایلدیلر. اوروپا نك
هر طرفدن قوجاق قوجاق مکتوبلر گلگه باشلادی. اون آلتنجی لوئینك زوجمسی
مازی آنتوآت مادام ژانلی به ترفیقا چو جقلربی کوندردی .

ایشته اوزمانه قدر فقرانه و متسکرانه عمرار حیات ایدن سن پیژ بردور مسعو.
دیت حیات ایچنه کیرمگه باشلادی. حتی بؤ سعاده اشتراك ایچون اجباره، تجهیزه
قالقیشانلرده بؤلنیدی. بعض نسوان کندولرله ازدواج ایتسیچون رجانامه لر
تقدیم ایلدیلر. هله اسو بیجرملی بر قزك واقع اولان ازدواج تکلیفی بك کولنج
ایدی. بؤ قز یازدیغی مکتوبده گنجلیک کندن، کوزلک کندن، ثروتندن بحث ایتدکن.
صکره بروستان مذهبی قبول ایدرسه والدہ سنك ازدواج لرینه موافقت ایلجه گنی
بیلدیرمیشدر. سن پیژ بؤ مکتوبه محویتکارانه بر قاق سطرله جواب رد کوندردیگی
زمان، مومی الیا طبعانجه ایله آنی هلاک ایتك اوزره بر رفیقہ سنی اسو بیجرده دن

پارسه گوندرمشدر. بومادمازل پارسه وروندنه سن پیئرله ملاقاتنده: «سنز اثر گرده
 (هر قوش کندینه مخصوص بر شیوه ایله زمزمه ساز اقلور. و بو الحانك جمله سی ده
 نزد الهیده مساواة مقبول اقلور) فکرنی اعلان ایتمشکیز. اوقالده پروتستانلنی
 قبول ایدرک محبهم ایله عقد ازدواج ایدگز. «دیمه سیله برناردن دوسن پیئرده:
 «فقط بن هیچ بروقت بلبلک بر صیغرجق قوشی کی نغمه برداز اقله جنی فکرنده
 بولنمدم. بناء علیه بن نه مذهبی تبدیل ایدرم، نه ده الحاننی» قولیه مقابله ده بولنمشدر.
 برانز صکرده بریاباس قرداشی قزینه قلاغوزاق ایتمک ایستیه رک: «برادر مک
 قزی کنهدر؛ پک سوعیلیدر؛ بر معصوم قدر صافدر. کونشلی بر بهار کونی قدر
 پاکدر. شکل و اندامی چهره بهترینی کی دلیسنددر. ده اونی ییدی یاشنده اولدیغی
 کی ازدواج ایده جک آدم ده، هنوز جمعیت بشریه نك هوای فاسدنن تنفسله زهرلنمکن
 اول، ید قدرت الهی بدن جیق دیغنی صفوتله آلمش اقله جقدر «مدیحه سنی آیانندن -
 صکره: «واقعا بؤیری حسنک بر پارسه یوقدر. فقط هر اوجیزلده جناب حقت
 الطاف واحسانه اعتمادمن بر کالدر. «سوزنی ده علاوه افهام مرام ایلمشدر.

پیئر بؤتکلیفلرک تعاقبنه بر نهایت ویرمک اوزره عاقبت برینک مراجعتنی قبول
 ایلدی. هم کتابچی، هم مطبعه جی اولان (دیدو) نك (۱) یگر می یاشنده (فلیسیته)
 اسمنده کی قری سنن پیئره اعلان محبت ایتمش و نقطه امله وصول ایچون هر درلو
 وساطتی احضار ایلمش ایدی. سن پیئرک ثبات و متاتی، اوقت نحملسوزه قارشو
 اساسندن متزلزل اولمقله برابر، ینسه منفعتنی پیش ملا نظریه آلدرق شرائط لازمه
 ازدواجی اوق نقطه نظرندن قرارلشدیردی:

قام پدري (اسسون) جوارنده کندوسته بر آطه اشترا و آطه نك وسطنده
 برخانه انشا ایتمی شرط اول ایدی.

«خانه انشا آتی ختامه ایرمدن اول ابوینك اسسونه نقل مکان ایدرلر. سنن
 ختام انشا آتیه قدر آنلرله برابر بولنه جقسك. صکره بن گلوب سنکله ازدواج

(۱) بو (دیدو) عائله سی الیوم بردوام اولدرق ۲۶۰ سنه دن پرو مطبعه و کتابچیلیق ایله
 پارسه اشتهار ایلمشدر. لطایع

ایده جگم. اوزمان برخانهیه، بر آطهیه، بر قادینه مالک بؤلنه جغم. فقط پارسده بوگا.
دائر کیمسه نك معلوماتی اولمیه جقدر. بن سنی. اینك، و طاقارله طوقجیلغه تمامیه
واقف بر خدمتچی قادین ایله آطهده اسکان ایده جگم. سن کتابلره، چیچکاره، مالک
و ابویسنگك زیارتلرنده سربست بؤلنه جقسك. بن ده وقت بؤلدقجه بالطبع سنك یانك
گلورم. « شرطلرنی تعیین ایستکدن بشقه زوجه سنك وظائف روزمره سنی دخی
مقیاس اصغریسنده اوله رق شوصورتله تخصیص ایلشدر :

« بن طلوع شمسه برابر قالفارم. مطالعه خانه چکیلورم. ساعت اونده کندی
الکله بر قهوه آلتی احضار ایده جکسك. قهوه آلنیدن صکره بن ینه اشتغالاته دوام
ایدرم. سن بنم او طهده اوتوره یولورسك. یالکزر شوشرط ایله که ایرکندن ایفاسی
مجبوریتده بؤلندیغك اشتغالات بیتیهنی وقتیه اتمام ایتمش بؤلنه جقسك. ساعت
اوچده بالق، سبزه، طیور، سود، یورطه و میوه دن عبارت اولان اوگله طعامی
ایدیله جکدر، که بؤلنری بالذات آطه مزك محصولاتندن احضار ایله جکسك. اوگله طعامی
بر ساعت دوام ایده جك. ساعت درتدن بشه قدر براز موسیقه ایله برابر استراحت،
ساعت بشده برلکده یا بالق صیدینه و یا خود آطه مزده سیاحته چیقيله جق. ساعن
آلتیده برلکده ابویسنگك زیارته کیديله جك. ساعت ۹ ده ساده بر اقشام طعامی،
فلیسیته بؤ شرائطك کافه سنی - عریض و عمیق مطالعه و تأمله حاجت کور.
مکسرین - همان قبول ایلدی.

چونکه حیاتنك الثبیوک قسمتی تصرف ایده بیله جگنه امیدوار ایادی. حال بوکه
بؤ خصوصده يك زیاده آلدانمشیدی: ازدواجدن صکره فلیسیته بعضاً بر قاج کونلر
پارسده قالدینی زمان سن یشر. جزیره صغیره سندن زوجه سنه کونلردیکی مکتوبلرده
تحسّر و اشتیاق و محبتی ایمالیدر کانه انتظار ایدرکن مندیله. شکر، چیوی، تیمورتل،
باغچوانلغه لزومی اولان ادوات و اشیه یاه متعلق سپارشلری اوله بر صورتده تعداد
وتنبیه ایدیوردی که، گویا مرسل الیه زوجه سی دکن، عادتاً خدمتچی و یا جفتلک ینا.
شمه سی بر قز ایدی. ده غریبی آلتمش یاشنده اولان سن یشر. بؤ ایلك ازدواجده

فوق الغايه خود پرستانه بر حیات مسعوداندهن ذوقياب اولدينى حالده زوجه سنه قطعاً اهميت ويرمامكده ايدى .

ممکن اولدينى قدر آطه سندن پك آز انفكاك ايدرك طبيعتك تماشاى لطافتباريله متلذذ ومسئفيد اولمقده و ويرژيلك (نه قلوژن اى فنه لونك) تلاق اى ايله كندى آرمه سنده بره قايسه يوریدهرك شخصى دهامسعود بولمقده ايدى .

زواللى فليسيته شهرتشار بر آدمك رفيقه سى اولمقده تخيل ايتديكى سعادتن پك آز حصه دار اوله بيلدى . برقاج سنه صكره اق جزيره سكون پناهه، اق رفيق طبيعت پرسته برى قز، ديگرى ارلك ايكي چوقق ترك ايدرك وداع ابدى سنى اجرا ايلدى كه بوجوجقار پول و ويرژينى تسميه اولمشلردى .

اوزمان ۶۳ ياشنده بولان بو پير جوان دل، بر ايكنجى تاھلى دهه تجربه ايتك ايتيوردى . بۇدفعه يالگوز كنديسى دك زوجه سى ده بر حيات مسعودانه ايله شادگام اولدى .

مادموازل ادمزيره دۇ بۇله بۇرا هنوز يگرى ياشنه واصل اولماش برنوجوان-زيبا اولدينى حالده اق ساحلورده غرايتمانك خاتمه حياتى پك زياده نشوهدار ايتكه موفق اولمشدر . (ارايى) جوارنده (اقواز) ساحلنده بۇلان بر كوى اونده برلكده اصرار حيات ايلشدر .

سن ييتر بارسه كيدرك (آقاده مى) دمكى وظيفه سنى ايضا ايلديكى ائشاده زوجه سنه، زواللى فليسيته نك اصلاً نائل اوله مديفى تعبيرات داشكارانه ني حاوى مكتوبلر كوند-ريردى . هله « محبت ، عاشقك ، زوجك ، زوج بختيارك » ويا « بادي » نشاطم، معشوقه روحم، باعث انشراح جانم » كى سوزلرى پك چوق يازاردى . بۇندن بشقه بارسدن عودت ايلديكى زمان رفيقه سنه كتوردىكى شيلر اسكى زوجه سندن طلب ايتديكى دمير تل، جيوى فلان قيبلىندن دك، چيچك دمنلرى، شكرملر، عطريات كى تفاريق ايدى . بر دفعه سنده ده باغچه به قورمق ايچون غايت ظريف بر جادرايدى . طبيعتك زيبا بر كوشه فراغنده كنديسى جدا سون، فعّال، غمكار بر رفيقه نك

اعتای نواز شکاریسی آلتندە بۆلیدیغی حالده صوڭ اثری اولان «آهنگ طبیعت» ی یازمشدیر .

بۇ آهنگ طبیعت عمومیتلە «تبع طبیعت» نامندەکی اثرینک بر مثل حزین، رنگی اوچش بر نظیرەسی، دها طوغریسی عینی در . هله طبیعتک تدقیقی خصوصندە «تبع طبیعت» کتابندە اولدیغندن پک چوق زیاده کینی بر صورتدە قلم اویئاتمشدیر . معلوم اولدیغی اوزرە بۇاترندە مثلاً پیرەنگ قوینی رنگینی حیوانجغک سہولتلە فرق وتیمیز ایدلمسنہ، سہولتلە صید وضبطہ مدار اولان خواص طبیعتدن شمار ایلشدیر . ماضی بہ ارجاع فکر ایلدیگی زمان بویبر خودکامک یادگار صباوتی اولان شوق انگیز آطہ پلائی بردفعہ دها ذهنی اشغال ایتمگہ باشلادی . اولجہ کندیسنی تحریک ایدن شی، بر قوت جدیدہ ایلہ روحنہ مسلط اولدی . آرتق قلمی افادات حقیقہ منشورہ تحریریلہ مشغول اولمق ایستیوردی . صوڭ سەنەلرینی عالم خیالانہ حصر وتخصیص ایلشدیر .

یازوخانەسنگ اوستندە خامہ بیانی هیچ بر حائل تمتع المرورہ تصادف ایتمبور وکوندە برایکی ساعت جزیرہ خیالیەسنگ تنظیمات ادارەسیلہ مشغول اولیوردی . آطہ سەنہ ؛ صوت صمدانی خدای متعالہ تودیع ایدلمش بر چوق اخلاق فاضلہ صاحبی انسان کاملر اسکان ایدرک آنلرہ نغم گوناگون طبیعتلہ پیرایش بۇلمش باغلر، کاشانلر، مسعودانہ معیشتلر بخش واهدا ایللیوردی . ایشتہ عمرینک نہایتنہ قدر بویلہ مفتون طبیعت، متحیر بدایع فطرت وتعبیر اسحله طبیعت برست قالمشدیر .

عالم انسانیتک برگون اولوبدە کندی پلائی موقع تطبیقہ قویہ جنی حقندەکی طائلی امیدینی اخلال ایتدن ۱۸۱۴ سەنەسی کانون ثانیسندە، انظار ی، اوزربن بۇلودلردن هنوز قورتلمش اولان ضیای خورشید انعطاف ایلش قارلرلہ مستور آثار طبیعتہ، برقیش لوحە سەنہ معطوف اوله رق وداع عالم فنا و دها طوغریسی مشتاقی اولدیغی آغوش طبیعتہ التجا ایلشدیر .

کنج زوجہ متروکەسی کندیسنہ محبت پرستشکارانہ ابرازندن بر آن خالی قالمان اولدقجہ کنج «نمە مارتن» اسمندە بر ادیب ایلہ ازدواج ایتمشدیرکە بۇ مارتن

زوجہ سنک اعانتیلہ سن پیئرک مفصل بر ترجمہ حالی یازمش و متروکات قلیہ سنی کاملاً طبع و نشر ایتشدرد .

سن پیئرک، حسن طبیعتک توسعی حقنہ کی ہمتی فرانسز لسانک تکلمی حقنہ کی غیرتی قدر بیو کدر .

طبیعتک تجسم ابتدیریلہ جک صورتہ بحق توصیف و تصویر ی و آنک ایلہ افکار بشر آرمہ سندہ موجود مناسبات نازکہ و دقیقہ بینی ادا ایدہ بیلہ جک تعبیراتک بوللمی صرف سن پیئرک سایہ ذکا و ہمتیلہ وجودہ گلش، تعبیر آخرلہ لسانک او - مرتبہ قابلیتہ وصولی آنک، جہدیلہ حاصل اولشدرد . سن پیئر تحریر آثارہ باشلادیفی زمان الفاظ بدایع طبیعت ہنوز صورتپذیر قاموس بلاغت اولمامش ایدی .

بر رسام فورچہ سنک وجودہ کتوردیگی الواح لطیفہ مشابہ بر صورتہ قوۃ مخیلہ نک بر (پیراژی) صنعتکارانہ تصویرہ موفق اولہ جق مرتبہ لسانک تشکیل و توسیع الفاظی خصوصندہ فرانسزلر سن پیئرہ مدیون شکر اندرلر . آندن اول فہلوندہ اولدیغی کبی، قدمانی اسیرانہ تقلیددن بشقہ ہیچ بر فکر و مطالعہ حکمفرما اولمامشدر .

لسان خصوصندہ کی موجدانہ و مجدانہ فعالیتی سایہ سندہ برناردن دوسن پیئر جہان خارجی بی شاعرانہ وصف و تصویرک توسعی امرندہ الہ مهم بر مرتبہ بی احراز ایلشدرد .

اگر برناردن دنیایہ گلامش اولسہ ایدی (شاطو بریان) تصویرات شاعرانہ - سندہ کی موافقتی احرازہ امکان بولہ من ایدی .

آلمانلر ایچون سن پیئرک اہمیتی وسط درجہ دہدر . (آلکساندر فون ہومبولڈ) سن پیئر فوق العادہ تقدیر ایتمش و (قوزموس) عنوانی اثرندہ طبیعت حازہ نک مناظر مختلفہ سی ایچندہ دفعاتلہ پول و ویرژینی اوقویہرق تبیع طبیعتندہ کی حقیقت و سلامت فکریہ سنہ حیران قالدیغی یازمشدر . فقط بویخصوصدہ ژان زاق روصوایلہ برناردن دوسن پیئر فرانسہ یہ قارشو نہ یایمشلر ایسہ یالکڑ اسمی ذکر ایتک کافی اولان قوجہ شاعر (کوتہ) دخی آلمانلرہ او خدمتی مع زیادہ ایفا ایلشدرد .

هیچ بر فرد گوته کبی حسیات انسانیه ایله کائنات روح پرور آره سنده کی ساحرانه
تبدیل و تأثیری و یا تأثیر تبدیلی توصیفه موفق اوله مامشدر . (لیریک) شعر لری
احوال روحنی طبیعتک بهار و خزان ایله یک مکمل مزاج ایلدیگی بدبخت (و در ترای
بونی لایقیه ارائه ایدر .

(ایفیزه نی) نك اوچنجی پرده سنده (اوردست) نك تصویفه معنویه سناك فصل
بر آه نك و موافقت کامله ایله تصفیة طبیعتدن صکره وقوع بؤلدیغنی اظهار ایدر .
سماده طائر اولان قاره قاره بؤلؤدلر قطرات بارانه تحویل ایلدیگی زمان ، اوردستك
جنت عقلیه سی باشلار . بؤدهشت انداز اولان بیلدیرم صدالیه آلهة انتقاملر فرار
ایدرك آرقه لرندن صداسی اوزاقلره عکس ایده جك صورتده طونج قیوینی سدا ایدر لر .
روحزك بو قدر درین گوشه لرینه سن ییئر گیره مامشدر . آنك صنعتی معتدل
ایدی . فقط يك اسکی موده اولمسندن طولانی بول و ورژنی حکایه سی مکتبلردن
قالدیر لمقله ، بر ناردن نامنك عدم آباد نسیانده قاله نیلسی احتمال و مخاطر مسندن کندو .
سنی بحق قور تار مشدر .

آلمانجه دن مترجمی

(ختام)

محمد رشدی

